

WEES ALERT VOOR POOTPROBLEMEN MET GELTEN

Verschillende bedrijven contacteerden vorig jaar Veepeiler Varken voor pootproblemen bij gelten die pas 2 weken op het bedrijven waren. Het ziekteverloop en de reactie op de behandeling wezen op een gewrichtsontsteking door een infectie met de bacterie *Mycoplasma hyosynoviae*. Kreupelheid verhindert de opname van voer en water, heeft een negatieve impact op de dagelijkse gewichtsaanzet en vormt problemen voor het voldragen van de dracht. – Naar: DGZ

Veepeiler bezocht 3 getroffen bedrijven. Het ging telkens om gesloten bedrijven met ongeveer 300 zeugen in een driewekensysteem. De bedrijven kochten Deense gelten aan rechtstreeks uit Denemarken of via Belgische opfokbedrijven. Alle bedrijven vertoonden een gelijkaardig ziekteverloop. De gelten die bij aankoop klinisch gezond waren begonnen na 8 tot 15 dagen in quarantaine plots te manken. De kreupelheid varieerde van het opheffen van een poot tot het vertonen van hondenzit. Het aantal mankende dieren varieerde van bijna de helft tot meer dan 80%. Enkel de achterpoten waren aangetaast en er was soms een discrete zwelling van de gewrichten te zien. Op één bedrijf werden de pootproblemen ook opgemerkt bij enkele jonge zeugen in de drachtstal en bij de zware vleesvarkens. Twee bedrijven gaven de gelten in quarantaine vrije toegang tot het voer (opfokmeel of lactatievoer). Het derde bedrijf gaf tweemaal per dag opfokmeel, wekelijks gesupplementeerd met monocalciumfosfaat tot aan het werpen. De gelten hadden continu toegang tot drinkwater. Oorspronkelijk leek het probleem zich te beperken tot het Deense ras, maar later traden gelijkaardige problemen op bij andere rassen.

Aanwijzingen voor mycoplasma-gewrichtsontsteking

Kreupelheid kan veroorzaakt worden door onder andere trauma, osteochondrose en bacteriële infecties, maar ook door een tekort aan calcium en fosfor in het opfokvoer. Een mogelijke hypothese was dat het voer in Denemarken meer zou worden gesupplementeerd met calcium en fosfor dan in België. Hierdoor zouden de gelten een plots tekort aan deze mineralen kunnen krijgen, met een verstoorde botvorming en kreupelheid tot

Hoewel *Mycoplasma hyosynoviae* wereldwijd voorkomt en de meeste varkenstomen besmet zijn met deze kiem, veroorzaakt hij gelukkig niet in elke toom ernstige pootproblemen.

Preventief is vooral het vermijden van stress een belangrijke maatregel.

gevolg. Analyse van het voer van de gelten in quarantaine toonde echter geen duidelijke tekorten aan. Op één bedrijf werd ook het drinkwater geanalyseerd: 2 parameters overschreden de norm (aantal sulfietreducerende clostridia en intestinale enterococci). De drinkwaterleidingen reinigen en desinfecteren was dus aangeraden. Het bloed van de gelten met pootproblemen werd onderzocht op verschillende parameters die van belang zijn bij de botvorming. Hoewel de calcium-fosforverhouding en de gehalten aan osteocalcine en CTx (een marker voor botmobilisatie) afwijkend waren, was geen enkele

van de factoren met zekerheid een oorzaak van de pootproblemen. Autopsie van twee gelten toonde lichte kraakbeenletsels aan ter hoogte van heup- en kniegewrichten. De kniegewrichten waren gevuld met bloederig vocht. Histologisch onderzoek vertoonde een beeld van infectieuze gewrichtsontsteking. In het gewrichtsvocht kon bij één gelt de aanwezigheid van *Mycoplasma hyosynoviae* (Mh) worden aangetoond met een PCR-test. Een behandeling met het antibioticum amoxicilline leidde niet tot verbetering, enkel een behandeling met hoge dosissen (10 mg/kg) van de antibioticumgroepen macroliden en spectinomycines, gecombineerd met ontstekingsremmers kon het probleem oplossen. Gebaseerd op het tijdstip van optreden van de problemen, de positieve PCR, de histologische letsels en de verbetering van de symptomen na behandeling met antibiotica, was een infectie met Mh de

meest waarschijnlijke oorzaak van deze pootproblemen.

Stress belangrijke uitlokker

Het lijkt erop dat de moederzeugen op de fokbedrijven drager waren van Mh. De kiem zit bij deze dieren gelokaliseerd ter hoogte van de keel (tonsillen en pharynx). De zeugen scheiden de kiem met tussenpozen uit via de luchtwegen en besmetten zo hun biggen. Omdat ze zo vaak met de kiem in aanraking komen bouwen de zeugen ook antistoffen op die ze via het colostrum en de melk doorgeven aan hun biggen. Deze maternale immuniteit, die de biggen beschermt tegen ziektesymptomen tot ongeveer 12 weken leeftijd, kan echter niet verhinderen dat ook de biggen drager worden van de kiem.

Bij stress, bijvoorbeeld als gevolg van transport en een nieuwe omgeving, kan Mh vanuit de keel via de bloedbaan naar de gewrichten migreren waar het ontsteking veroorzaakt. Eén tot 2 weken later komt de gewrichtsontsteking tot uiting met kreupelheid en zwelling van de gewrichten. Alle gewrichten kunnen ontsteken, maar de aantasting ter hoogte van de achterhand is het opvallendst. De kreupele dieren hebben het moeilijk om

het voer en drinken te bereiken. De symptomen blijven gedurende 3 tot 10 dagen aanwezig, waarna ze kunnen afnemen. Toch kan de stijfheid langer aanhouden.

Hoe kan je Mh vermijden?

Hoewel Mh wereldwijd voorkomt en de meeste varkenstomen besmet zijn met deze kiem, veroorzaakt hij gelukkig niet in elke toom ernstige pootproblemen. Niet elke kiem is even schadelijk. In sommige bedrijven kan het echter een terugkerend probleem zijn bij de aankoop van nieuwe gelten. De kreupelheid vereist soms om het dier af te scheiden van de groep of het te verkopen aan een lagere marktprijs, of zelfs om het te euthanaseren.

Momenteel is er nog geen commercieel vaccin op de markt. De literatuur beschrijft dat vaccineren tegen Mh mogelijk is maar dat deze geen volledige bescherming biedt en dus gecombineerd moet worden met een optimaal bedrijfsmanagement. De bedrijfsdierenarts is perfect geplaatst om de veehouder hierin te begeleiden. Preventief is vooral het vermijden van stress een belangrijke maatregel. Vermijd mengen en verplaatsen van dieren zo veel mogelijk, vermijd overbezetting en een koud, vochtig stal-

klimaat en geef voer naar believen. Vermijd ook trauma aan gewrichten veroorzaakt door voerbakken of tijdens het transport en screen je bedrijf op andere infecties die de weerstand onderdrukken, zoals PRRS en PCV2. Zorg dat kreupele dieren toch voldoende voer en drinkwater kunnen opnemen zodat ze vlotter herstellen. Ook een behandeling met vitamines A, D3 en E bij aankomst in de quarantainestal is aangewezen. Reinig en ontsmet regelmatig de lege hokken en afdelingen om de besmettingsdruk op het bedrijf onder controle te houden. Observeer de dieren grondig. Zo kan zelfs een lichte vorm van kreupelheid snel opgemerkt worden en tijdig een behandeling gestart worden. Zo voorkom je chronische kreupelheid met economische gevolgen.

Belangrijk om te onthouden is dat er geen antibiotica geregistreerd zijn voor Mh en dat antibiotica enkel kunnen worden ingezet indien het gebruik door middel van een gegronde reden gestaafd is. Curatieve behandeling is mogelijk met ontstekingsremmers (NSAID's), bijvoorbeeld aspirine, dat de zwelling en kreupelheid tijdens klinische gevallen kan verminderen. ■